

Taustamuistio 25.2.2020

UUDET LYHYTTUTKINNOT KÄYTTÖÖN KORKEAKOULUISSATiivistelmä

- Korkeakoulujen lyhyttutkinnot pitää tuoda osaksi suomalaista korkeakoulujärjestelmää.
 - Ennen korkeakoulujen lyhyttutkintojen käyttöönottoa pitää järjestää kokeilu, jonka tulosten pohjalta tehdään lopulliset päätökset.
- Lyhyttutkinnot tarjoavat elinkeinoelämän kaipaaman nykyistä tutkintokoulutusta nopeamman työuran aikaisen osaamisen päivittämisen keinon ja sopivat siksi hyvin osaksi jatkuvan oppimisen edistämistä.
- Lyhyttutkinnoilla voidaan mahdollistaa sellaisille ihmisille pääsy korkeakoulutukseen, joilla ei ole aikaa tai mahdollisuuksia osallistua nykyiseen pidempikestoiseen korkeakoulutukseen.
- Lyhyttutkinnoilla voidaan purkaa korkeakoulujen hakijasumaa ja lievittää painetta kandi- ja maisteritason koulutuksessa. Samalla päästään lähemmäs tavoitetta kouluttaa 50 prosenttia nuorista ikäluokista korkeakoulututkintoon 2030 mennessä.
- Lyhyttutkintojen määrät, laajuudet ja sisällöt pitää määritellä yhdessä elinkeinoelämän kanssa ja niiden tulee vastata elinkeinoelämän tarpeita.

Taustaa ja perusteluita

Suomen korkeakoulujärjestelmässä on ammattikorkeakoulututkintoja ja ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja, alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja sekä lisensiaatin ja tohtorin tutkintoja. Nämä sijoittuvat eurooppalaiseen tutkintojen viitekehukseen (EQF) pohjatuulla suomalaisella tutkintojen viitekehyksellä (FinQF) tasoille 6, 7 ja 8. Suomalaisesta korkeakoulujärjestelmästä puuttuu kokonaan korkeakoulujen lyhyttutkinnot (ns. short-cycle tertiary) viitekehysten tasolta 5. Tämä osittain vääristää Suomen sijoitusta esimerkiksi OECD:n tekemässä koulutustasovertailussa, jossa tarkastellaan korkeasti koulutettujen määrää nuorten ikäluokassa (25-34-vuotiaat).

Tarve jatkuvaan oppimiseen läpi työuran kasvaa koko ajan. Vain hyvin harva selviää läpi koko työuran yhdellä nuorena suoritetulla tutkinnolla. On opittava lisää, jotta työmarkkinakelpoisuus säilyy eläkeikään saakka. Jatkuvaan oppimiseen ratkaisu ei ole suorittaa uusia kokonaisia tutkintoja. Ajatusmaailman ja järjestelmän täytyy muuttua niin, että työuran aikana käydään aina tarvittaessa oppimassa uusia osaamiskokonaisuuksia. Nopeasti ja tehokkaasti yksilön, työantajan ja yhteiskunnan kannalta. Tämän muutoksen suurin este on suomalaisten aivoihin juurtunut tutkintokeskeisyys, jonka pitäisi muuttua osaamiskeskeiseksi.

Suomessa tulee ottaa käyttöön korkeakoulujen lyhyttutkinnot (ns. korkeakouludiplomit). Myös OECD suositteli Suomelle samaa 19.2. julkaistussa raportissaan ”Continuous Learning in Working Life in Finland”. Ennen käyttöönottoa on syytä järjestää OECD:n suositusten mukaisesti kokeilu, jonka tulosten pohjalta tehdään lopulliset päätökset. Hallituksen tulee päättää kokeilusta 2020 kehysriihen yhteydessä ja sille tulee osoittaa tarpeellinen rahoitus.

Valtaosassa OECD-maita korkeakoulujen lyhyttutkinnot ovat jo käytössä. Pohjoismaiden osalta lyhyttutkinnot ovat käytössä Tanskassa ja Norjassa. Esimerkiksi Tanskassa 18 prosenttia ensimmäiseen korkeakoulututkintoon valmistuvista valmistuu lyhyttutkintoon. Kansainväliset esimerkit ovat rohkaisevia ja niiden kokemusten perusteella myös suomalaisessa järjestelmässä tulisi ottaa käyttöön lyhyttutkinnot.

Korkeakoulujen lyhyttutkinnot tarjoavat nopean väylän saada korkeakoulutasoista osaamista. Erityisesti sellaisille henkilöille, joilla ei ajalliset tai muut resurssit riitä pidemmän korkeakoulututkinnon suorittamiseen. Lyhyttutkintojen käyttöönotto voisi helpottaa kandi- ja maisteritason koulutukseen kohdistuvaa painetta ja tarjota sellaisille ihmisille pääsyn korkeakoulutukseen, jotka muuten voisivat jäädä

Taustamuistio 25.2.2020

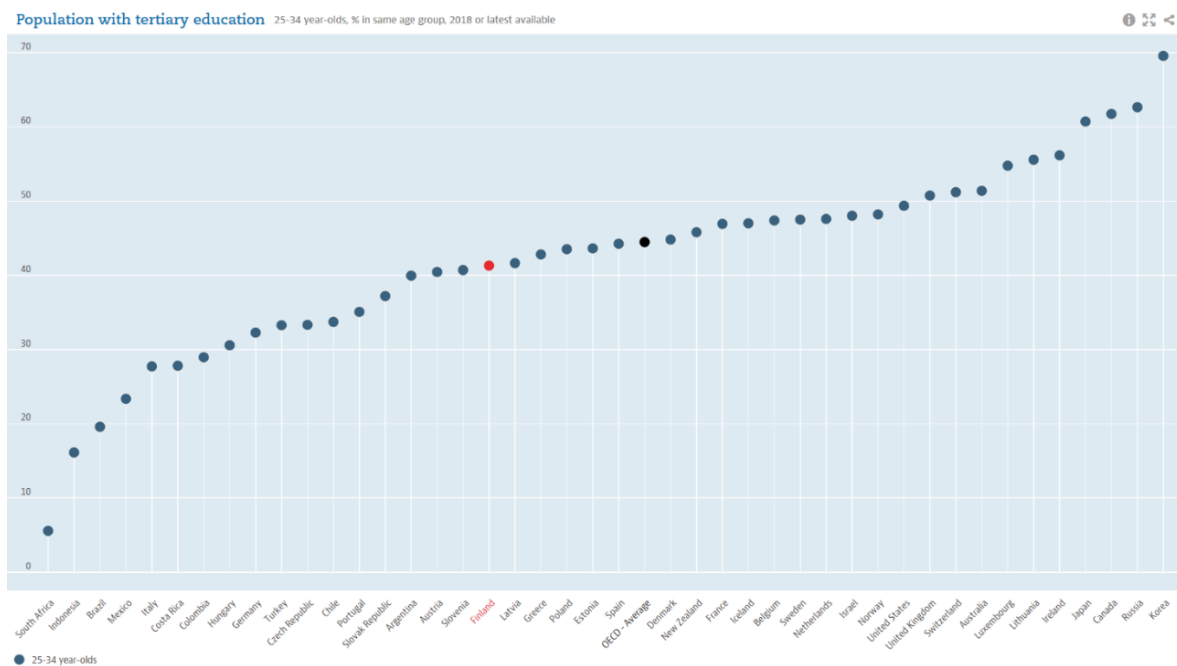
korkeakoulutuksen ulkopuolelle. Lyhyttutkinnot myös tarjoavat sitä, mitä työelämä kaipaa: nykyistä tutkintokoulutusta nopeampia osaamisen kehittämisen muotoja osaaja- ja osaamispulaan vastaamiseksi.

Korkeakoulujen lyhyttutkinnot ovat etukäteen määriteltyjä nykyisiä kandi- ja maisteritasoisia korkeakoulututkintoja suppeampia osaamiskokonaisuuksia. Niiden laajuus on enintään 120 opintopistettä ja kesto kaksi vuotta. Lyhyttutkinnot tarjoavat vailla korkeakoulutusta oleville väylän korkeakoulutukseen ja työelämässä oleville mahdollisuuden jatkuvaan oppimiseen omaa osaamistaan täydentämällä. Korkeakoulutasoisen lyhyttutkinnon omaavan henkilön on helppo jatkaa halutessaan seuraaville korkeakoulutuksen tasoille ja aiemmin suoritettu saman tai läheisen alan lyhyttutkinto lyhentää tulevaa opiskeluaikaa. Opiskeluaikojen pidentymistä tai päällekkäistä koulutusta ei siis pitäisi syntyä.

Oikeus kouluttaa lyhyttutkintoja pitää antaa laajasti kaikille korkeakouluille heidän nykyisten koulutusvastuidensa mukaan. Koulutusmäärien, -sisältöjen ja -laajuuksien määrittely pitää jättää korkeakoulujen tehtäväksi tiiviissä yhteistyössä alueen yritysten kanssa. Koulutustarjonnan pitää vastata mahdollisimman tarkasti alueen yritysten tarpeita. Lyhyttutkintojen rahoitus on ratkaistava erikseen jatkovalmistelussa, kuten myös korkeakoulujen rahoitusmalliin kohdistuvat muutostarpeet. Periaatteena on, että jos korkeakoulutusta laajennetaan, pitää siihen myös osoittaa asianmukainen rahoitus.

Korkeakoulujen lyhyttutkintojen käyttöönotto on askel kohti osaavampaa kansaa ja askel kohti parempaa sijoitusta kansainvälisissä koulutustasovertailuissa. Suomessa tavoitellaan koulutustason nostoa siten, että 50 prosenttia nuorista ikäluokista olisi korkeakoulutettuja viimeistään 2030. Tämä vaatii korkeakoulutuksen laajentamista ja silloin on järkevää ottaa käyttöön myös lyhyttutkinnot. Samalla se tuo helpotusta toiselta asteelta korkea-asteelle siirtyville, kun hakijasumaa voidaan purkaa laajentamalla korkeakoulutuksen tarjontaa. Samalla työurat pitenevät, kun tarpeettomat välivuodet vähenevät.

Suomen sijoittuminen OECD:n koulutustasovertailussa (viimeisin data 2015-2018)

Lisätietoja

Mikko Valtonen
osaamisiantuntija
puh. 040 867 8250
mikko.valtonen@chamber.fi